

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 97/2025-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČIA], zastúpeného JUDr. Andreou Chorvátovou Nagyovou, advokátkou, Kozárovce 632, proti postupu Mestského súdu Bratislava II v konaní sp. zn. B3-38P/68/2020 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava II v konaní sp. zn. B3-38P/68/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava II v konaní sp. zn. B3-38P/68/2020 **prikazuje** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava II **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava II **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **742,82 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) a Mestského súdu Bratislava II (ďalej len „mestský súd“) v konaní sp. zn. B3-38P/68/2020 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní sp. zn. 14CoP/178/2024. Žiada o priznanie finančného zadosťučinenia 7 000 eur a náhrady trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 97/2025-14 z 13. februára 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní sp. zn. B3-38P/68/2020. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Skutkové východiská

3. Napadnuté konanie začalo na bývalom okresnom súde 27. marca 2020 doručením návrhu matky na zvýšenie výživného na vtedy ešte maloletú dcéru sťažovateľa. Pojednávanie nariadené v októbri 2020 bolo odročené z dôvodu prijatých epidemiologických opatrení (COVID-19). Prvé pojednávanie sa uskutočnilo v marci 2021 a bolo odročené na júl 2021 na účel predloženia listinných dôkazov zo strany matky. Ďalšie pojednávanie nariadené na december 2021 bolo odročené na neurčito z dôvodu podanej námietky zaujatosti matkou. V januári 2022 Krajský súd v Bratislave vrátil spis súdu, keďže na námietku sa neprihliada. Pojednávania nariadené v máji a novembri 2022 boli odročené z dôvodov na strane navrhovateľky. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo v marci 2023 a bolo odročené na neurčito z dôvodu implementácie novej súdnej mapy. Od júna 2023 je vec vedená na mestskom súde. V auguste 2023 sťažovateľ doručil návrh na zrušenie výživného, ktorý súd postúpil miestne príslušnému súdu. Mestský súd uskutočnil vo veci 3 pojednávania (v novembri 2023, februári 2024 a v máji 2024) a rozsudkom zo 14. mája 2024 rozhodol o zvýšení výživného z 80 eur na 180 eur, vyčíslil ročné výživné za obdobie od 27. marca 2020 do 30. septembra 2023 a vo zvyšnej časti návrh zamietol. Proti rozsudku súdu účastníci podali odvolania. Sťažovateľ súčasne doručil návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý súd vylúčil na samostatné konanie. V septembri 2024 bol spis predložený odvolaciemu súdu, ktorý rozsudkom z 3. apríla 2025 potvrdil rozsudok mestského súdu v časti o zvýšení výživného a o zamietnutí návrhu vo zvyšku a vo zvyšnej časti rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci v apríli 2025 mestský súd v máji 2025 vo veci nariadil pojednávanie, na ktorom meritórne rozhodol o ročnom výživnom. Rozsudok sa aktuálne doručuje účastníkom.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Spor vedený na okresnom súde, neskôr na mestskom súde nebol poznačený faktickou ani právnou náročnosťou, ide o bežnú rozhodovaciu činnosť súdu. Konajúci súd má v rámci mimosporového konania určitú vyšetrovaciu právomoc, ktorá ho oprávňuje zabezpečiť si dôkazy nevyhnutné na riadne zistenie skutočného stavu a zabezpečiť tak čo najskoršie rozhodnutie. Čo sa

týka správania sťažovateľa, žiadnym spôsobom neprispel k dĺžke súdneho konania. Postup samotného súdu, a to jednak okresného súdu, na ktorom bolo konanie vedené od 27. marca 2020 až do 16. júna 2023, ako aj mestského súdu, prispel k prieťahom v konaní. Konanie na okresnom súde v trvaní viac ako 36 mesiacov je neakceptovateľné a práve toto konanie spôsobilo prieťahy v konaní v najväčšom rozsahu. Konanie mestského súdu, ktorý postúpil návrh na zrušenie výživného Okresnému súdu Pezinok, rovnako spôsobilo prieťahy v súdnom konaní a vznik právnej neistoty sťažovateľa. Pred mestským súdom došlo dvakrát k odročeniu pojednávania napriek tomu, že konajúcemu súdu nič nebránilo vyžiadať si dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu. Celkovú päťročnú dobu súdneho konania možno z ústavnoprávneho hľadiska považovať za neakceptovateľnú.

IV.

Vyjadrenie mestského súdu

5. V danej veci súd konal plynulo v primeraných referenčných dobách a vo veci meritórne rozhodol. Vzhľadom na množstvo podaní a návrhov jednotlivých účastníkov, početné súdne konania (konanie vedené na okresnom súde sp. zn. 9C/265/2005 o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov na čas po rozvode manželstva k ich maloletým deťom; konanie vedené na Okresnom súde Pezinok sp. zn. 12P/108/2011 a sp. zn. 28P/200/2013 o zníženie výživného; konanie vedené na Okresnom súde Pezinok sp. zn. 10C/97/2014 o zrušenie výživného, konanie vedené na Okresnom súde Pezinok sp. zn. 4Pc/11/2023 o zrušenie výživného), z ktorých obsahom sa musel súd oboznámiť, ide o skutkovo zložitejšiu vec, pričom okresný súd aj mestský súd aj napriek objektívnym okolnostiam (obmedzenia spojené s ochorením COVID-19, zmena zákonného sudcu v súvislosti s tzv. súdnou mapou) priebežne vo veci konali. Na dĺžku konania malo zásadný vplyv správanie účastníkov konania poznačené ich konfliktnými vzťahmi, riadne a včasné nepredkladanie listinných dôkazov, čo zásadne determinovalo aj postup súdu a časový aspekt konania. Uvádzané faktory je potrebné zohľadniť aj pri rozhodovaní o finančnom zadost'učinení, ktorého sťažovateľom požadovaná suma je s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 69/2011 neprimeraná a neopodstatnená. Sťažnosť na prieťahy v konaní podaná po rozhodnutí súdu vo veci samej (v júli 2024) bola vyhodnotená ako nedôvodná s poukazom na skutočnosť, že súd vo veci plynulo vykonával procesné úkony smerujúce k vydaniu meritórneho rozhodnutia.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

8. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

9. EŠLP pri poskytovaní ochrany práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsahové komponenty sú v zásade identické s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, uplatňuje kritérium významu veci z pohľadu s'ťažovateľa a v tejto súvislosti diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín; ide o konania vyžadujúce primeranú rýchlosť, osobitnú rýchlosť alebo výnimočnú rýchlosť (m. m. III. ÚS 181/2011, III. ÚS 254/2015). Ak ide o konania týkajúce sa rodičovských práv, EŠLP požaduje od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania (m. m. I. ÚS 304/2011).

10. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie tvorí bežnú a štandardnú agendu rozhodovania všeobecných súdov, teda nie je po právnej stránke zložitá. Prejednávaná vec sa však vyznačuje určitým stupňom faktickej (skutkovej) zložitosti (na ktorú poukázal aj mestský súd) z dôvodu viacerých súdnych konaní o súvisiacich nárokoch účastníkov napadnutého konania, s ktorými sa súd musel oboznámiť, keďže v mimosporovom konaní súd zaťažuje povinnosť zistiť skutočný stav veci.

11. V súvislosti s procesnou aktivitou účastníkov ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti vychádza z názoru, že dĺžku konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných priet'ahov v prípade, keď súd o procesných návrhoch konal a rozhodoval bez zbytočných priet'ahov (napr. II. ÚS 41/00).

12. Čo sa týka hodnotenia správania s'ťažovateľa, ústavný súd zistil, že aj s'ťažovateľ čiastočne prispel k dĺžke súdneho konania, keď na výzvu súdu z júla 2023 nepredložil k termínu pojednávania v novembri 2023 požadované listinné dôkazy (vrátane pohybov na bankových účtoch za roky 2017 – 2023). Na uvedenú skutočnosť ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní finančného zadosťučinenia.

13. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup mestského súdu v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

14. Už len samotná dĺžka konania od podania žaloby v marci 2020 v trvaní vyše piatich rokov signalizuje, že v napadnutom konaní došlo k priet'ahom, ktoré mali za následok porušenie označených práv s'ťažovateľa. Okresný súd postupoval neefektívne najmä v súvislosti s vedením pojednávania a vykonávaním dôkazov, keď pojednávania nariaďoval s veľkým časovým odstupom (4 až 6 mesiacov) a s'ťažovateľa vyzval na preukázanie majetkových a osobných pomerov až v júli 2023 po prechode veci na mestský súd a zmene zákonného sudcu. Dôkazom neefektívnej činnosti mestského súdu je tiež skutočnosť, že jeho meritórny rozsudok v časti zročného výživného bol odvolacím súdom zrušený pre jeho nepreskúmateľnosť.

15. Sťažovateľom vytýkaný postup mestského súdu, ktorý postúpil jeho návrh na zrušenie výživného miestne príslušnému Okresnému súdu Pezinok, nemožno hodnotiť ako postup spôsobujúci priet'ahy, pretože ide o dve rozdielne a samostatné konania z hľadiska posudzovania jednotlivých nárokov.

16. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

17. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu), pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (súd aktuálne doručuje účastníkom meritórny rozsudok).

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadost'učinenie 7 000 eur vzhľadom na celkové okolnosti prípadu a dĺžku napadnutého konania.

20. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). S poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, na jeho skutkovú zložitosť, na konštatovanú neefektívnu činnosť súdu, berúc do úvahy aj čiastočný podiel sťažovateľa na predĺžení konania a objektívne okolnosti, ktoré mali vplyv na postup súdu v konaní (pandémia, implementácia novej súdnej mapy), je podľa názoru ústavného súdu primerané priznať mu finančné zadost'učinenie 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nárok na náhradu trov konania, ktoré sťažovateľ vyčíslil v sume 742,82 eur.

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za 1 úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia) a 1 úkon uskutočnený v roku 2025

(podanie sťažnosti ústavnému súdu). Keďže sťažovateľom uplatnená suma trov neprekračuje sumu vypočítanú podľa vyhlášky, ústavný súd mu priznal trovy v ním uplatnenej sume.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júla 2025

Robert Šorl
predseda senátu